

Til: Styret for Naturhistorisk museum

Sakstype:	Vedtak
Saknr.:	V-6/13
Journalnr.:	13/1029
Møtedato:	07.02.2013
Saksansvarlige:	Inger Stray Lien

Sakstittel: Sakstittel: Økern. Midlertidige magasiner for NHM

De viktigste problemstillingene

Notat «Økern – midlertidige museumsmagasiner for Universitetet i Oslo. Forslag til fordeling av magasinareal mellom Kulturhistorisk museum (KHM) og Naturhistorisk museum (NHM) i ny leiekontrakt i Kabelgata 34 på Økern» som følger vedlagt, er skrevet etter oppdrag fra Teknisk avdeling (TA) og i et samarbeid mellom KHM og NHM. Foranledningen er at universitets styre har bevilget penger til å utvide leieavtalen for magasinlokaler på Økern f.o.m. 2013.

Styret har ved flere tidligere anledninger behandlet saker som handler om Revita-arbeidet ved museet og er også kjent med at Universitetet i Oslo har leid lokaler i Kabelgata på Økern for midlertidige magasiner – først for Kulturhistorisk museum og fra 2012 fikk også Naturhistorisk museum 1 500 kvm samme sted.

Å sikre tilfredsstillende forhold for universitetsmuseenes samlinger er svært kostbart, og forbedringsarbeidet ved UiO har pågått helt siden år 2001. De kritikkverdige forholdene fikk stor oppmerksomhet etter at Riksrevisjonen tok tak i saken i 2002/2003. Notatet oppsummerer den prosessen som har funnet sted på UiO, og som det fremgår gjenstår det fortsatt et betydelig arbeid, særlig for NHM.

Samlet leieareal økes nå fra 9 220 kvm (KHM 7 720 kvm og NHM 1500 kvm) til 13 220 (KHM 9 020 og NHM 4 200), og gårdeier vurderer muligheten for ytterligere utvidelse ved påbygg (se planskisser og snitt i vedlegg til notatet).

En utvidelse av magasinkapasiteten for Naturhistorisk museum på 2 700 kvm vil innebære et betydelig løft for arbeidet med bedre bevaring og sikring av samlingene. Det er ennå uklart når det nye lokalet kan tas i bruk, men realistisk innflyttingstidspunkt er sannsynligvis først høsten 2014.

I tidligere arbeidsprosesser er det fastslått at den beste løsningen for permanente magasiner for NHM er å bygge på Tøyen, men mye tyder på at nye magasiner for NHM pr d.d. ikke er prioritert av KD. Også for UiO vil en ny stor byggesak på Tøyen konkurrere med flere andre viktige formål.

Museumsdirektøren ber museumsstyret gi sin tilslutning til de anbefalinger som fremgår av notatet om Økern og vil spesielt fremheve viktigheten av pkt. D.



Naturhistorisk museum

Postadr.: Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo

Kontoradr.: Sars gate 1, Tøyen, 0562 Oslo

Telefon: 22 85 50 50

Telefaks: 22 85 18 32

postmottak@nhm.uio.no

www.nhm.uio.no

Org.nr.: 971 035 854

Kunnskapsdepartementet har nylig formulert sektormål for museene som fremgår av «Statsbudsjettet for 2013 kap. 260. Tildelingsbrev for Universitetet i Oslo» (19.12.2012). Der fremgår at universitetene nå kun skal rapportere på to kvalitative styringsparametere når det gjelder museene:

1. Andel av samlingene og objektene som er tilfredsstillende sikret og
2. Andel av samlingene og objektene som er tilfredsstillende bevart

I lys av dette, er det avgjørende for NHM at tempoet holdes oppe i arbeidet med å fullføre det store forbedringsarbeidet som ble igangsatt etter Riksrevisjonens gjennomgang i 2002/2003. Museet gir samlingsarbeidet høy prioritet innenfor egne rammer, men forutsetningen for å komme i mål er at UiO og KD gjøre det samme.

Forslag til vedtak

Forslag til vedtak:

- I. Museumsstyret slutter seg til de anbefalinger som er gitt i notatet om magasinarealer på Økern og vil særlig fremheve viktigheten av pkt. D.*
- II. Styret vil, i lys av de sektormål som Kunnskapsdepartementet har formulert for universitetsmuseene (sektormål 5 – side 5 i Tildelingsbrev for UiO 2013), understreke at museet ikke vil være i stand til å fullføre samlingsarbeidet uten tilfredsstillende magasinlokaler og vil stekt anmode universitetets ledelse om å gjøre det klart i sin dialog med KD og selv prioritere denne byggesaken høyt.*
- III. Styret ber museumsdirektøren oversende et eget budsjettinnspill for å få en byggebevillingen for Brøgger's hus inn på UiOs interne budsjett for 2014.*

Vedlegg

Notat av 31.01.13



Økern

Midlertidige museumsmagasiner for UiO

Forslag til fordeling av magasinareal mellom Kulturhistorisk museum (KHM) og Naturhistorisk museum (NHM) i ny leiekontrakt i Kabelgata 34-38, Økern Oslo, 31.01.2013

Økern – midlertidige museumsmagasiner for Universitetet i Oslo

Forslag til fordeling av magasinareal mellom Kulturhistorisk museum (KHM) og Naturhistorisk museum (NHM) i ny leiekontrakt i Kabelgata 34-38, Økern

Dette notatet er ført i pennen av spesialrådgiver Inger Stray Lien, Universitetsdirektørens kontor, etter samtaler med og innspill fra seksjonssjef Jon Lønnve, Seksjon for konservering og forskningsteknikk, Naturhistorisk museum (NHM) og avdelingsdirektør Karsten Aase-Nilsen, Avdeling for administrasjon og fellesfunksjoner, Kulturhistorisk museum (KHM). Faktagrunnlaget er data fra tidligere arbeidsprosesser, hentet fra diverse offentlige dokumenter og interne UiO-dokumenter. Arbeidet er utført i januar 2013.

Prosessene for å sikre en profesjonell håndtering av de viktige vitenskapelige samlingene som de to museene ved Universitetet i Oslo har forvaltningsansvaret for, har pågått siden år 2000. Samlingene er omfattende, bygget opp gjennom mer enn to århundre og består av unike gjenstander eller typesamlinger som på hver sin måte er med på å beskrive og dokumentere norsk natur og kulturarv.

Kulturhistorisk museum er iht. Lov om kulturminner forpliktet til å ta hånd om automatisk fredede, løse kulturminner fra ti fylker på Østlandet, men har store samlinger også utover dette, bl.a. mynter og rundt 40 000 etnografiske objekter. Det er anslått at museet har 1.7 millioner¹ objekter i sine samlinger – og noen av dem er av betydelige dimensjoner (vikingskip, stavkirkeportaler etc.).

Naturhistorisk museum har ikke tilsvarende lovhjemlet ansvar, men har – for vitenskapelig formål – bygget opp botaniske, geologiske, zoologiske og paleontologiske samlinger. Museet er leverandør av data til Artsdatabanken og til ulike forvaltningsinstanser. Samlingene ved Naturhistorisk museum omfatter 6.1 millioner² objekter og utgjør vel 60 % av det naturhistoriske materialet ved norske museer.

Begge museene holder til i gamle bygninger; i Oslo sentrum og på Bygdøy samt på Tøyen. Bygningene omfattes av ulike former for fredningsvedtak. I årevis har det vært arbeidet for at museene skal få bedre plass, mer moderne utstillingslokaler og fullgode magasiner for samlingene. Bevaring og sikring av samlingene er en nasjonal oppgave der Norge også er forpliktet gjennom internasjonale avtaler og konvensjoner.

Oppgaven i denne omgang er begrenset til å fordele tilgjengelig areal innenfor en utvidet leieavtale i et midlertidig magasinbygg på Økern. Notatet konkluderer med et konkret forslag. Men siden vi som har sammenstilt dette notatet, har god innsikt i de siste 10-15 års historikk og selv har deltatt i flere av arbeidsprosessene underveis, gir vi også en samlet oversikt over det som har skjedd og peker på gjenstående utfordringer for UiO og for de to museene. Vi tror det vil vise seg nyttig for flere formål.

Riksrevisjonens gjennomgang og de store Revita-planene

Riksrevisjonens gjennomgang av bevarings- og sikringsforholdene for samlingene ved fem statlige museer i 2002-2003 viste at det sto svært dårlig til. Det ville også åpenbart både kreve store ressurser og ta lang tid å rette opp de kritikkverdige forholdene – særlig for museer med gamle bygninger slik både Naturhistorisk museum og Kulturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo har.

Statsråd Kristin Clemets skrev i sitt formelle svarbrev til Riksrevisjonen i juni 2003 at «Dersom det skal skje forbedringer av vesentlig betydning for forholdene som samlingene oppbevares under, vil det imidlertid kreve betydelige økonomiske investeringer i forhold til nybygg og ombygninger.»

¹ Tall fra museets rapportering 2011

² Tall fra museets rapportering 2011

UiO slo sammen sine museer til to store enheter i 1999. Bedre samlingsforvaltning fremsto raskt som en stor og viktig oppgave for begge de nye museumsadministrasjonene. Restansene for konservering og dokumentasjon var store, og i de gamle bygningene var magasinforholdene rett og slett uholdbare. Heller ikke eksterne magasiner var særlig tilfredsstillende, og museene hadde mange av dem i 1999.

Behovet for å revitalisere norske museumssamlinger var allerede påpekt i NOU 1996:7 «Museum. Mangfold, minne, møtestad». Men utredningen gjaldt først og fremst museer under Kulturdepartementet og omfattet ikke Utdannings- og forskningsdepartementets institusjoner. Universitetsmuseene, som forvalter de største og viktigste norske museumssamlingene, var derfor heller ikke inkludert i NOU 'ens forslag om å ta et stort nasjonalt Revita-løft.

Riksrevisjonens omfattende gjennomgang av fem statlige museer i 2002-2003 omfattet tre universitetsmuseer, inkludert både KHM og NHM. Denne gjennomgangen bidro til at også tilstanden for universitetsmuseenes samlinger fikk betydelig oppmerksomhet. De første signalene om at Utdannings- og forskningsdepartementet tok situasjonen alvorlig kom allerede i 2002 i form av øremerkede penger – forbedringsarbeidet skulle startes raskt!

Kulturhistorisk museum hadde allerede høsten 2001 startet arbeidet med å utvikle planverktøy for en systematisk revisjon av samlingene, og museets handlingsplan for et internt Revita-prosjekt ble lagt frem sommeren 2003. Naturhistorisk museum fulgte etter med sin plan senere samme år. Begge museene tilsatte medarbeidere håndplukket for de store oppgavene de sto foran. Dette måtte ta tid, og handlingsplanene hadde hhv. 2010 og 2012 som sluttdato og kostnadsrammer på 80 mill. NOK og 99 mill. NOK. Disse tallene omfattet *ikke* penger til utbedring eller nye magasinlokaler eller til innredning.

En egen NOU om universitetsmuseene – «Kunnskap for felleskapet» - kom i 2006 og ble raskt fulgt opp av stortingsmeldingen «Tingenes tale» (2007-2008). I begge dokumentene oppsummeres status for samlingsforbedringsarbeidet ved museene. Ennå var det en betydelig vei å gå, og som departementet forventet, hadde Riksrevisjonen fortsatt kritiske kommentarer da de vendte tilbake til revisjonssaken i Dokument nr. 3 (2007-2008).

Riksrevisjonen oppsummerte fem hovedfunn i 2008:

- Det er nødvendig å gjennomføre ytterligere tiltak for å sikre tilfredsstillende bevarings- og sikringsforhold
- Det vil ikke bli en god permanent løsning på situasjonen før ny bygningsmasse er blitt realisert
- Det må gjennomføres tiltak på kort sikt for å redusere risikoen for at samlinger går tapt
- Det stilles spørsmål ved om museet har hatt den nødvendige planmessighet i styringen av arbeidet
- Departementet og universitetene må ta initiativ til å forbedre rapporteringen for å sikre at de overordnede målene nås.

Departementet fulgte opp med øremerkede midler til alle universitetenes museer i årene fra 2002 til 2011 (unntatt 2007). For UiOs to museer er summen av de årlige tilskuddene fra KD **76.6 mill.** Pengene er i all hovedsak brukt av museene til arbeid beskrevet i deres respektive handlingsplaner fra 2003.

Utover dette har UiO tilgodesett museene med øremerkede midler i størrelsesorden **210.5 mill.** (inkl. 2013). Nærmere 100 mill. av disse pengene er knyttet til å skaffe og utruste midlertidige magasiner, inkludert årlige leiekostnader påløpt fra 2007.

Riksrevisjonen avsluttet forvaltningsrevisjonssaken i 2011-2012 og sier følgende i sin oppsummeringsrapport: «*Naturhistorisk museum i Oslo har fortsatt dårlige bevarings- og sikringsforhold for store deler av sine samlinger. Riksrevisjonen merker seg at alle museene i undersøkelsen er i dialog med Statsbygg eller ansvarlig departement for å få realisert nybygg.*»

Situasjonen på UiO – det store bildet

De to museene har arbeidet jevnt og trutt og har også vurdert meget grundig hvor store magasiner de hver trenger. I tillegg til dagens samlinger, er det – med nøkternhet – tatt høyde for årlig tilvekst i 50 år basert på museenes erfaringstall.

Det blir store arealer når de verdifulle gjenstandene skal oppbevares med dagens krav til sikkerhet. De skal sikres mot brann, tyveri og hærværk, vannskader, skadedyr og andre former for biologisk nedbryting, og det kreves sluser og adskilte soner med god klimakontroll. Det må kunne arbeides med gjenstandene, og både for forskere, konservatorer og teknisk personell trengs hensiktsmessige arbeidsplasser i direkte tilknytning til magasinene.

Sommeren 2005 ga departementet Statsbygg i oppdrag å lage grunnlagsdokumenter for kvalitetssikring av ulike konseptvalg for magasiner for UiOs to museer. Statsbyggs konklusjoner ble fremlagt ett år senere etter en prosess i samsvar med kravene til en ordinær KS1 analyse. For KHM ble Bjørvika-lokalisering lagt til grunn. Et nærmagasin i Bjørvika og et fjernmagasin et annet sted ble anbefalt og det ble beregnet et totalvolum på 12 200 kvm for KHM med en delt løsning. For NHM var konklusjonen at den mest funksjonelle løsningen ville være å etablere nye magasiner på Tøyen – dels som nybygg og dels ombygging. Statsbygg anslo behovet for NHM til samlet 23 500 kvm brutto.

Etter nytt initiativ fra KD ble det i januar 2010 igangsatt arbeid med et behovsdokument som grunnlag for en KS1-utredningen for nye magasiner på Tøyen. En gruppe sammensatt av representanter fra UiO, NHM og KD arbeidet med dette dokumentet gjennom det året. KD skulle avklare om prosjektet kunne unntas full KS1-behandling da det var vanskelig å finne alternativer som var konseptuelt ulike. Arbeidet med behovsdokumentet ble aldri sluttført.

I 2008 beregnet NHM selv behovet for rene magasinarealer til brutto 13 250 kvm. Tillagt nødvendige tilleggsfunksjoner i et eget magasinbygg lokalisert atskilt fra museets øvrige virksomhet, kom tallet opp i 22 800 kvm brutto. KHM har høsten 2012 beregnet arealbehovet for magasiner og gjenstandsbehandling på nytt med utgangspunkt i en delt lokalisering for museet. KHM anslår nå magasinbehovet til 16 600 kvm brutto. Av dette ønskes rundt 13 000 kvm lokalisert på Økern de nærmeste årene. Statsbyggs tall fra 2006 utgjorde 35 700 kvm, men legger man museenes nyere og litt grundigere beregninger til grunn og samler alt i ett felles magasinbygg adskilt fra de to museene, så utgjør dette **39 400 kvm brutto** – dvs. en bygning betydelig større enn Georg Sverdrups hus på Blindern (29 000 kvm, inkl. to kjelleretasjer). For et magasinbygg knyttet til ett av museene vil tilleggsfunksjonene kunne reduseres, men det vil fortsatt være et stort bygg.

Prosessene tok tid, og UiO innså at permanente magasinløsninger for de to museene kunne komme til å ligge langt frem i tid. Jakt på midlertidige magasinlokaler ble derfor igangsatt parallelt med museenes Revita-arbeid. På Økern fant Teknisk avdeling et industrilokale,

tidligere brukt av Alcatel – en solid bygning med store, åpne rom og god takhøyde. Den første leieavtalen i Kabelgata 34 på Økern ble inngått i 2006. Industrilokalet ble bygget om med tekniske løsninger spesialtilpasset KHM's magasinbehov. Eier av bygget er Storebrand eiendomsfond AS. UNION AS er deres forvalter og eiendomsutvikler og UiOs kontraktspartner, og Økern Forvaltning AS har det daglige ansvaret for drift av eiendommen.

Kulturhistorisk museums flytting av deler av samlingene til Økern i 2008/2009 forbedret sikrings- og oppbevaringsforholdene og ga helt nye betingelser for det løpende revisjonsarbeidet. Samlinger fra eksterne magasinlokaler og fra Vikingskipshusets kjeller ble flyttet først, og senere er andre samlinger systematisk gjennomgått, revidert og digitalisert. Målet for digitaliseringen er å gi forskere, forvaltningen og andre elektronisk tilgang til museums-samlingene. Kulturhistorisk museum disponerer til sammen 7 720 kvm i Kabelgata 34 – noe som anslagsvis utgjør 66 % av dette museets nylig beregnede totalbehov på Økern³.

Leievolumet på Økern ble utvidet i 2012 med 1 500 kvm brutto for Naturhistorisk museum. Av dette er 800 kvm rene magasinarealer. Fortsatt har NHM mesteparten av sine samlinger i kjeller og på loft på Tøyen samt i et eksternt – og ganske mangelfullt – magasinlokale i Åkebergveien i Oslo (Jarlen kino).

Årlig leie av magasinene på Økern er fra 2013 på drøyt 22 mill. NOK.

Nå forutsettes leieforholdet på Økern utvidet med ytterligere to arealer: 2 700 kvm brutto i underetasjen for Naturhistorisk museum og 1 300 kvm brutto i en kontoretasje til Kulturhistorisk museum. Samlet leieareal blir etter dette 13 220 kvm brutto⁴ og årlig leie forventes å stige til drøyt 30 mill.⁵ Da er all utbedring og ombygging bekostet av utleier.

Permanente løsninger for museene – fortsatt langt frem

I sine kommentarer til Riksrevisjonen i april 2008 viste departementet også til at det ble arbeidet med permanente løsninger for begge museene ved UiO: Konseptvurderingen av nytt Kulturhistorisk museum var igangsatt og byggeprogrammet omfattet også magasinfunksjoner. I 2007 ble UiO bedt om å starte planleggingen av nye lokaler for magasin- og konserveringsfunksjoner for Naturhistorisk museum på Tøyen og Kunnskapsdepartementet omtaler også dette. UiO forslag til et slikt byggeprosjekt ble oversendt til departementet i 2009.

Nå – i januar 2013 – ser situasjonen dessverre mindre lovende ut: Kulturhistorisk museums store Bjørvika-prosjekt ble definitivt skrinlagt i løpet av 2012 da departementet etter konseptvurderingen konkluderte med at museet fortsatt skal være lokalisert på Bygdøy og i Oslo sentrum. Det betyr at to nye byggeprosjekter skal planlegges og realiseres. Det vil ta sin tid og i praksis blir derfor Økern KHM's tredje lokalitet de kommende årene.

Det er skrevet i flere statlige dokumenter at permanent magasinbygg for Naturhistorisk museum skal lokaliseres på Tøyen, men det har ikke vært fremdrift i denne byggesaken siden høsten 2010. Dermed er Økern nå også et nøkkelprosjekt for NHM. Og samlingene *må* flyttes

³ Se også avsnittet om KHM – status og fremtidige ønsker side 5

⁴ 7 720 + 1 500 + 2 700 + 1 300 = 13 220 kvm

⁵ 22 mill. kr: 9 220 kvm. = 2 386 kr/kvm. Samme arealkostnad for 13 220 kvm. utgjør 31.5 mill. kr

– dels for å sikre dem bedre, men også for å klargjøre for oppussing av de gamle museumsbygningene – først W. C. Brøggers hus og etter hvert også Robert Colletts hus og Lids hus.

Teknisk avdeling ved UiO har gitt uttrykk for at den langsiktige løsningen bør være eget magasinbygg i statlig eie, men UiO selv har neppe byggetomt for formålet andre steder enn på Tøyen. Selv om et samlet magasinbygg bygget på Tøyen kanskje kan reduseres ned mot 30 000 kvm brutto, må det undersøkes nærmere om det er mulig å få godkjent et så stort bygg i tillegg til NHMs øvrige behov. NHMs magasinbehov kan opplagt dekkes der, men for KHM kan det være nødvendig å finne en annen permanent løsning. I tidligere utredninger er det konkludert med at selve arealgevinsten ved å samle de to museenes magasiner vil være beskjeden dersom samlingene fjernes fra museenes øvrige virksomhet, men det kan oppnås besparelser på driftskostnadene ved å samkjøre mer administrative funksjoner.

De to museene har så langt hatt litt ulikt syn på hva som er den beste permanente løsningen. Mens KHM ønsker seg et nytt magasinbygg felles for de to museene, mener NHM at den mest realistiske veien til mål, er at NHMs samlinger først flyttes til Økern for senere å få permanent plassering i et nytt magasinbygg på Tøyen. Når så skjer, kan KHM overta de lokalene NHM midlertidig har benyttet og få løst sitt permanente behov på Økern. Begge museene innser imidlertid at tiden på Økern vil vare minst 10-15 år og at de i denne perioden må samarbeide om å få til gode felles driftsløsninger.

Et alternativ er selvsagt at Økern blir en del av den permanente løsningen for begge museene. Selv om det ikke vil være tilstrekkelig plass på Økern, vil det lette arealbehovet for magasiner på Tøyen for NHM, men med et større totalvolum som resultat.

Utvidelsesmuligheter på Økern – i 2013 og på lengre sikt

Vi kan slå fast at Økern blir den midlertidige magasinløsningen for begge museene innenfor rammen av dagens leieavtaler som utgår i 2025⁶.

Pr. mai 2012 leier UiO til sammen 9 220 kvm på Økern (KHM 7 720 + NHM 1 500), og nå i 2013 inngås en ny avtale med utleier om å omgjøre ytterligere 4 000 kvm til magasiner (KHM 1 300 + NHM 2 700).

Det vil ta tid før nåværende leietakere kan flytte ut, og deretter skal begge lokalene bygges om og innredes for ny bruk. Pr. d.d. er det derfor uklart når lokalene kan tas i bruk. For begge museer det imidlertid svært viktig at overtakelse skjer så raskt som mulig. Rydding, pakking og flytting av gjenstandene er tidkrevende oppgaver som krever ekstra personell. Særlig NHM står foran en stor fysisk jobb der tilgjengeligheten til de nye lokalene er flaskehalsen i hele logistikken. KHM har en kritisk situasjon for et antall kontorarbeidsplasser når arkeologisk seksjon må ut fra Kr. Augusts gt. 15 ved utgangen av 2013. Teknisk avdeling må derfor kreve forutsigbarhet for overtakelsestidspunktene når leieavtalen inngås og påse at ombygningsarbeider, innkjøpsprosesser og -innredning går etter planen.

⁶ Leieavtalen er inngått mellom UiO og Union AS i 2006 og ble utvidet i 2011 med tidshorisont 2025. I forhandlingene i 2013 om utvidelse(r) eller ny(e) avtale(r) må det avklares om tidshorisonten opprettholdes for hele leievolumet og UiO bør sikre seg eventuelle opsjoner med tanke på langsiktige magasinløsninger for begge museer.

Eier av Kabelgata 34-38 driver kommersiell eiendomsutvikling, og – med en langsiktig leieavtale med UiO – er eiendommen opplagt et verdifullt salgsobjekt allerede. Eier vurderer også ytterligere utvidelsesmuligheter for å øke verdien på eiendommen og er interessert i både å omdisponere og å bygge på i høyden for å kunne svare på et eventuelt utvidelsesønske fra UiO eller for alternativt å gi plass for andre leietakere.

Påbyggsmulighetene er under utredning fra Unions side og omfatter to etasjer á 3 000 kvm. Realiseres dette, kan UiO få tilgang til tilsammen 19 220 kvm magasinarealer brutto på Økern.

KHM er skeptiske til påbygg av nye etasjer fordi byggearbeidene både vil medføre støy og andre betydelige ulemper for deres virksomhet i huset. Påbygging forutsetter bedre fundamentering og flere søyler i underetasjeetasje og 1. etasje. Dette er arbeider som må gjøres før NHM tar kjellerlokalene i bruk og som i sin helhet forutsettes bekostet av utleier.

En kan ikke direkte sammenlikne et teoretisk beregnet areal angitt i byggeprogrammet for et nybygg med faktiske magasin kapasitet og tilleggsfunksjoner innpasset i et eksisterende bygg der ytterrammer og høyder er gitte størrelser. Men arealet på 19 220 kvm utgjør kun i underkant av 50 % av det de to museene tidligere har beregnet som sitt samlede behov for et eksternt plassert magasinbygg. KHM's beregnede plassbehov på Økern vil imidlertid dekket, også uten tilleggsarealer i påbygg, dersom museets gjeldende fordelingsforslag for magasinarealer mellom Økern, Tullinløkka og Bygdøy legges til grunn og de får alt UiO leier.

KHM – status og fremtidige ønsker

Museene rapporterer årlig på status for bevarings- og sikringsarbeidet. Av tildelingsbrevet til UiO for 2013, fremgår det at KD kun vil benytte disse to parameterne for museene fremover (Universitetenes styringsmål nr. 5). Det betyr at UiO forventes å vise fremdrift i arbeidet inntil det store etterslepet for samlingsbevaring og sikring er hentet inn. Museene må selvsagt gjøre det de kan, men uten tilgang på gode magasinlokaler stopper prosessene opp.

I rapporten for 2011 oppga KHM følgende tall:

Tilfredsstillende sikring	Rapp. form	Res 2011	Amb. 2012
Indikatorer:	O/S	%	%
Skallsikring		95 %	95 %
Tyverisikring		100 %	100 %
Brannsikring		100 %	100 %
Vannskaderisiko		98 %	98 %
Rutiner og beredskap		93 %	93 %
Totalt magasinareal (m ²)		5152 ⁷	5152

Tilfredsstillende bevaring	Rapp. form	Res 2011	Amb. 2012

⁷ Dette er kun magasinareal

Indikatorer:	O/S	%	%
Luftfuktighet og temperatur	O	80 %	99 %
Lysforhold	O	100 %	100 %
Aktiv konservering 1)	O		
Preventiv konservering 1)	O		
Andel digitalisering av objektene/samlingene	S	86 %	87 %
Andel av objektene/samlingene som er tilgjengelige på WEB	S	78 %	80 %
Totalt antall objekter/samlinger	O	1 733 000	1 763 000

1) Registreringsutfordringer ved KHM - målemetode er under utvikling

I tillegg til lokalene KHM allerede disponerer på Økern, har museet to andre magasiner med leieavtaler som snart går ut:

- 1 000 kvm i Bispegt. 16 (steinmagasin). Varighet av leieavtale 31.12.2013
- 1 200 i Kr. Augusts gt. 15. (Revita og arkeologi). Leieavtalen forlenget til 31.12 2013.

Museet har også fortsatt samlinger i Frederiks gt. 2. Disse må flyttes ut, dels fordi magasinforholdene ikke er tilfredsstillende og dels fordi bygningen skal rehabiliteres og arealene benyttes for andre formål etter hvert.

Etter avklaringen om at Kulturhistorisk museum også i fremtiden skal være lokalisert to steder, har museet kartlagt mulige konsekvenser for magasinforholdene inkludert prioritert bruk av ytterligere 1 300 kvm fra 2013. Det ble fastslått hvilke magasiner museet fortsatt ønsker å beholde i sentrum (mynt, medaljer, ordener og papirgjenstander/arkiv + malerikonservering), hva som kan lokaliseres lengre unna (stein) og hva det er behov for å ha inn på Økern – helst i løpet av 2013. Kabalen går ikke helt opp og det er utfordrende for museet å få til funksjonelt fullgode løsninger innenfor rammen av den eksisterende leieavtalen + de nye 1 300 kvm. KHM's styre ber derfor om at deres problemer løses ved at museet får disponere 600 kvm av de 2 700 kvm som er tiltenkt NHM. Uten dette oppstår følgende problemer i flg. KHM's rapport:

- Det vil ikke være plass for tre-konservering/båtkonservering som må flyttes ved utgangen av 2013 dersom leieavtalen i Bispegt. 16 ikke kan forlenges. Stein som er magasinert i Bispegata, forutsettes ikke flyttet til Økern.
- Det vil ikke være tilstrekkelige kjøle – og frysearealer. Særlig akutt er det å få plassert en allerede innkjøpt og leveringsklar frysetørrer. Det er anvist en umiddelbar løsning i en gammel brakke Frederiks gt. 3 for å sikre at maskinen testes ut i garantiperioden. Men brakka skal rives (besluttet) og arkeologisk konserveringsvirksomhet flyttes til Økern i 2013/14 og innen den tid må det også sikres plass for frysetørremaskinen der.

Det er ingen tvil om at disse forholdene innebærer utfordringer for Kulturhistorisk museum og de må vies særlig oppmerksomhet i planarbeidet fremover.

Når det gjelder prosjektet "Saving Oseberg" som starter opp i 2013, forutsettes det etablert en brakkeløsning for laboratorievirksomhet på Bygdøy fordi dokumentasjon og studier må finne sted i umiddelbar nærhet til de alunkonserverte gjenstandene. Prosjektperioden er allerede i gang, og rask etablering av brakken er nødvendig. Den forutsettes utrustet slik at publikum kan følge prosessen fremover og ta del i helt unike formidlingsaktiviteter ved KHM.

NHM – status og fremtidige ønsker

Som også Riksrevisjonen påpekte da den store revisjonssaken ble lukket for et års tid siden, så gjenstår fortsatt betydelige utfordringer ved Naturhistorisk museum.

NMH rapporterte følgende tall i 2011:

Tilfredsstillende sikring	Rapp. form	Res 2011	Amb. 2012
Indikatorer:	O/S	%	%
Skallsikring		100 %	100 %
Tyverisikring		80 %	80 %
Brannsikring		100 %	100 %
Vannskaderisiko		20 %	20 %
Rutiner og beredskap		33 %	33 %
Totalt magasinareal (m ²)		7029 ⁸	7029

Tilfredsstillende bevaring	Rapp. form	Res 2011	Amb. 2012
Indikatorer:	O/S	%	%
Luftfuktighet og temperatur	O/S	27 %	30 %
Lysforhold	O/S	96 %	96 %
Aktiv konservering 1)	O/S	61 %	61 %
Preventiv konservering 1)	O/S	50 %	60 %
Andel digitalisering av objektene/samlingene	S	28 %	35 %
Andel av objektene/samlingene som er tilgjengelige på WEB	S	24 %	30 %
Totalt antall objekter/samlinger	O/S	?	6 120 000

Først i 2012 fikk NHM utvidet magasin kapasiteten, men museet disponerer kun 1 500 kvm på Økern. Museet har i tillegg en leieavtale i Åkebergveien 56 for ca. 900 kvm som går ut i 2015 (stein og gamle boreprøver). Men alle museets øvrige samlinger befinner seg fortsatt i kjellere og på loft på Tøyen – hovedsakelig i de tre gamle museumsbygningene. Dette er

⁸ Dette er kun magasinareal

samlinger som verken er tilfredsstillende sikret eller oppbevart, jf. tallene fra NHM i tabellen over.

Oppbevaringsforholdene må kunne karakteriseres som kritiske, og samlingene må ut før museumsbygningene kan pusses opp. Dagens plassmangel og utilfredsstillende arbeidsforhold innebærer også at fremdriften for museets Revita-arbeidet er sterkt hemmet. Rasjonelle arbeidsprosesser forutsetter at gjenstandene flyttes først ut og deretter gjennomgås i hensiktsmessige lokaler før innplassering i fremtidig magasin. Selv med effektive produksjonslinjer, vil omfanget av samlingsrevisjonene være tidkrevende, og UiO må sikre museets ansatte arbeidsforhold som innfrir dagens HMS-krav.

UiO igangsatte i 2012 prosjektering av ombygging og opprusting av W. C. Brøggers hus (tidl. Geologisk museum) for egen regning. Detaljprosjekt forventes fullført innen utgangen av 2013. Museet selv har ansvaret for et omfattende utviklingsarbeid for nye basisutstillinger, og er klar for å engasjere utstillingsarkitekt for utstillingen i Brøggers hus. Det er et stort og kostbart løft som gjøres, og det er på høy tid at museet moderniserer sitt publikumstilbud. Ombyggingsarbeidene – som også er forutsatt bekostet av UiO selv – må forberedes slik at Brøggers hus er ute av funksjon så kort tid som mulig. Det vil ta anslagsvis 6-9 mnd. å flytte ut samlingene ut fra denne bygningen og inn på plass i nye magasiner på Økern.

Magasinarealet på Økern – fordeling av arealer i nye leieforhold og andre råd

Etter en samlet gjennomgang av museenes fornyelsesbehov på kort og lang sikt, synes det klart at det vil ha store konsekvenser for Naturhistorisk museum å gi fra seg 600 kvm av det magasinarealet museet tidligere er forespeilet på Økern slik Kulturhistorisk museum ønsker. Det tilrådes derfor at den opprinnelige fordelingen opprettholdes. Men vi tillater oss også å gi flere anbefalinger med den hensikt å bidra til at den umiddelbare beslutningen blir et positivt grep også for museenes langsiktige utviklingsprosesser.

Det er i denne runden ikke gjort noe forsøk på å beregne hva ulike valg av permanente løsninger vil koste eller hvordan de store utgiftene skal dekkes inn. UiO trenger en nærmere avklaring med KD om forutsetningene for å komme i havn med Revita-arbeidet. Det synes urimelig at UiO skal dekke alle kostnadene til nye magasiner selv mens betydelige deler av de øvrige museenes kostnader til moderne magasiner ser ut til å bli dekket over statsbudsjettet og ikke innenfor universitetenes egne rammer.

Anbefalinger

- A. Universitetet i Oslo undertegner snarest leieavtale(r) for nye 4 000 kvm på Økern, og arealet fordeles med 1 300 kvm til KHM (kontorareal) og 2 700 kvm til NHM⁹. Tidspunkt for overtakelse må fastsettes i avtalen(e). Særlig kritisk er det for KHM å få klargjort kontorarbeidsplasser for medarbeider som må ut av Kr. Augusts gt. 15 ved utgangen av 2013 og for medarbeidere som berøres av ombygging i 1. et. på Økern.

⁹ Utvidelsen for NHM er allerede besluttet av Universitetsstyret og midler stilt til disposisjon i budsjettet for 2013. TA trenger en tilsvarende formell beslutning før avtale om KHM's utvidelse kan inngås.

- B. Teknisk avdeling vil ha brukergrupper fra museene for planlegging av deres respektive lokaler på Økern, men det anbefales i tillegg å etablere en overordnet gruppe med representanter for begge museer for å vurdere mulige fellesløsninger og sambruksmuligheter for funksjoner på Økern. Målet er å disponere totalarealet best mulig, lage funksjonelle arbeidsmiljøer for begge museene og utfordre museene til å finne hensiktsmessige felles driftsløsninger. Gruppen får også i oppgave å skissere en langsiktig løsning med tanke på at ytterligere areal kan stilles til disposisjon for UiO for eksempel etter påbygging. Gruppens forslag brukes som underlag for planen omtalt under (se pkt. D.)
- C. Teknisk avdeling starter umiddelbart jakten på et egnet magasin for de delene av steinsamlingene de to museene kan oppbevare i mer fjerntliggende lokaler (anslagsvis 1 000 kvm etter rydding og avhending). Lokalene i Bispegt. 16 (steinmagasin for KHM) må erstattes innen 2014. Leieavtalen i Åkebergveien 56 (steinmagasin for NHM) utgår i 2015, men kan søkes terminert så snart nytt steinmagasin for museene er klart.
- D. Det lages en samlet plan for fullføring av UiOs arbeid med bevaring og sikring av museumssamlingene, jf. KDs sektormål 5 for universitetene/museene. Planen omfatter avklaring av permanente magasinløsninger for begge museene¹⁰. Dersom permanent løsning omfatter et nytt magasinbygg på Tøyen (for NHM eller for NHM + KHM), må byggeprosjektet prioriteres av UiO i kommende budsjettinnspill til KD.
- E. Universitetet må igangsette ombygging av W. C. Brøggers hus på Tøyen så snart det foreligger godkjente planer for dette prosjektet (byggstart høsten 2014). Det innebærer både å stille interne midler til disposisjon for bygging og å etablere en kompetent prosjektorganisasjon for styring av byggeprosessen.
- F. Teknisk avdeling må sikre at prosjektet "Saving Oseberg" snarest får lokaler til disposisjon på Bygdøy slik at arbeidet – som nå er sikret 10 mill. i årlig tilskudd fra KD de kommende tre årene – kan gjennomføres iht. prosjektplanen. Det trengs 3-400 kvm for laboratorievirksomhet + formidling.
- G. De to museene får ansvaret for å gjennomgå og oppdatere sine Revita-planer iht. anbefalingene over og for å prioritere fordelingen av egne samlinger etter beste skjønn. Oppdaterte Revita-planer inngår som underlag i planen omtalt under pkt. D og kan også brukes som vedlegg til rapporteringen til KD på sektormål 5 for 2013.

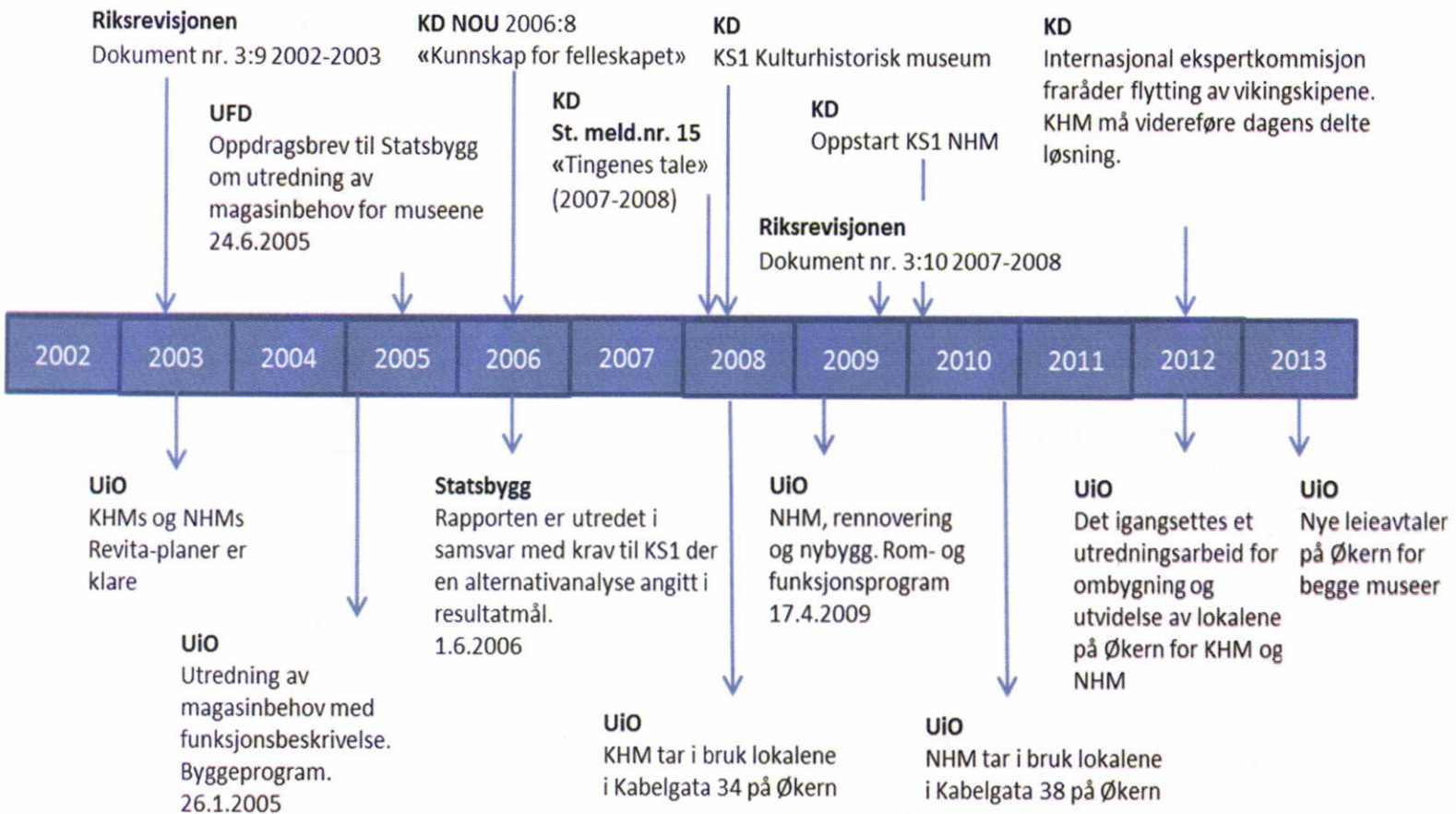
Oslo 31. 01. 2013, Inger Stray Lien

Vedlegg

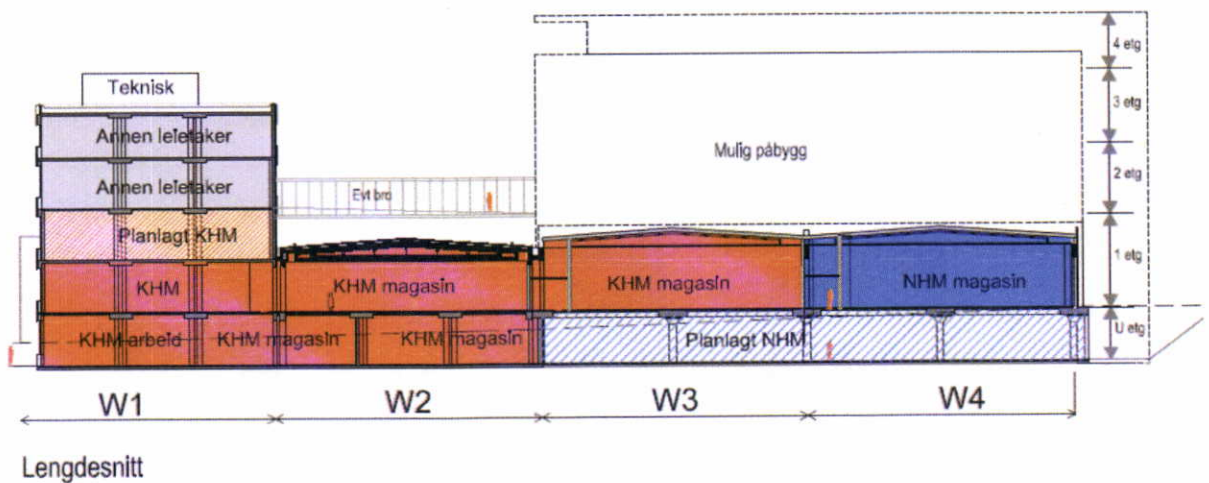
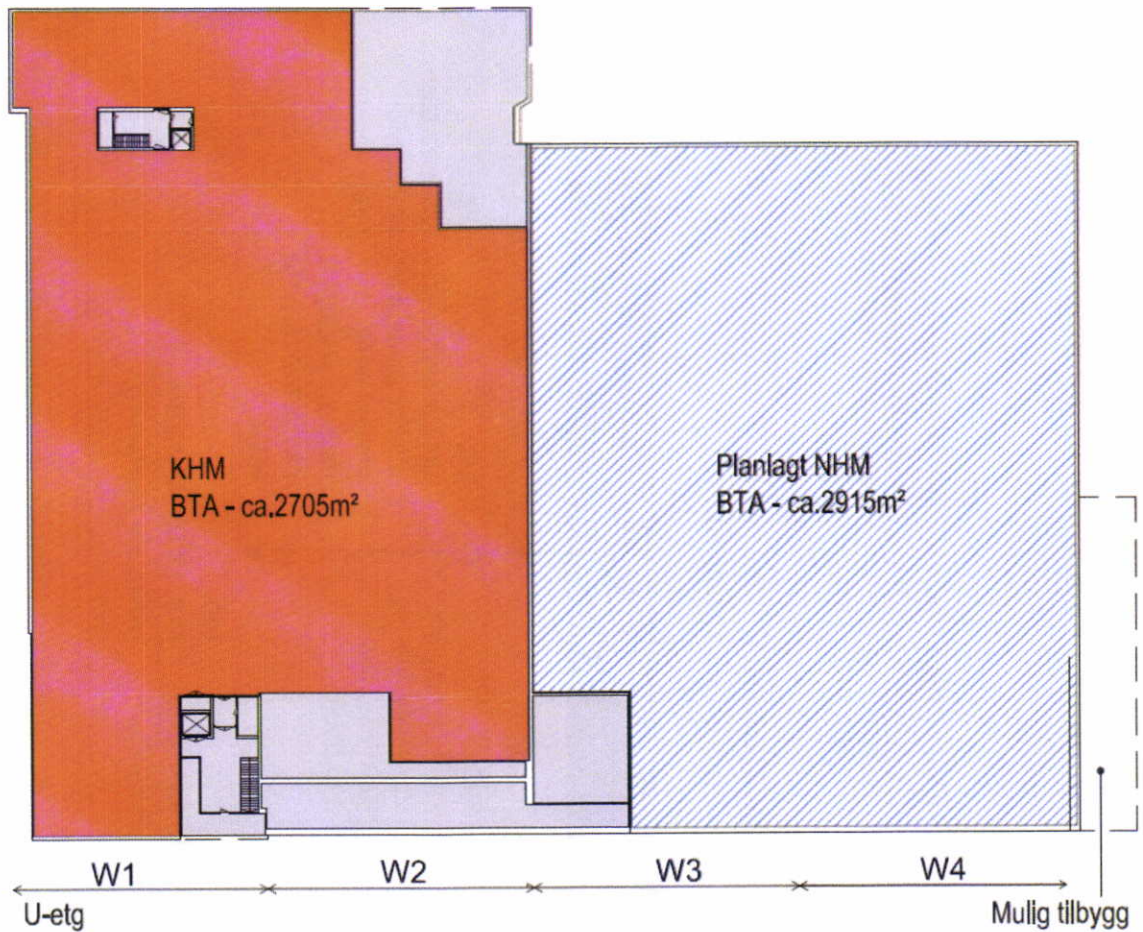
- I. En tidslinje for Revita-prosessen ved UiO med viktige milepæler fra 2002 til 2013
 - II. Tegninger av Kabelgata 34-38, Økern. Plan og snitt.
- NB! Areal angitt på tegningene avviker noe fra tallene som er benyttet i notatet**

¹⁰ Dette kan f.eks. inngå i den forestående revisjon av UiOs masterplan som skal være klar høsten 2013.

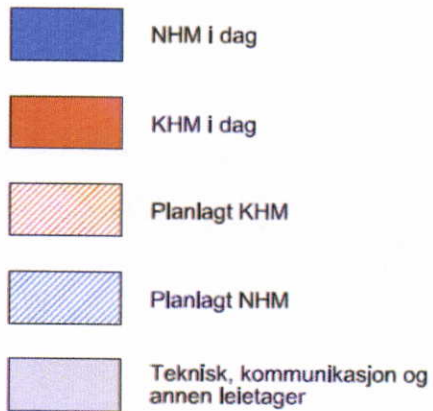
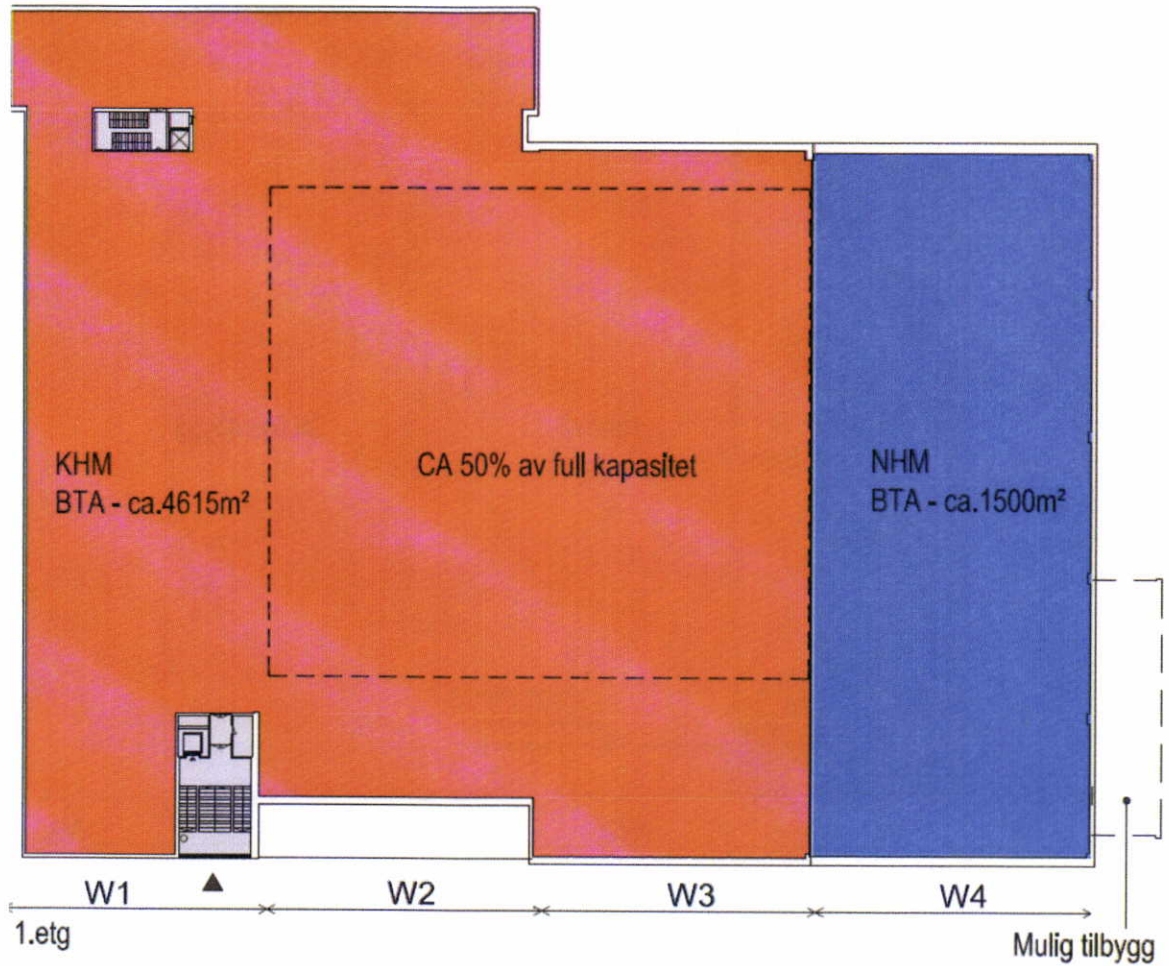
Revita-prosessen ved UiO. Milepæler og tiltak fra Riksrevisjonen, KD og UiO inkl. Kulturhistorisk museum og Naturhistorisk museum



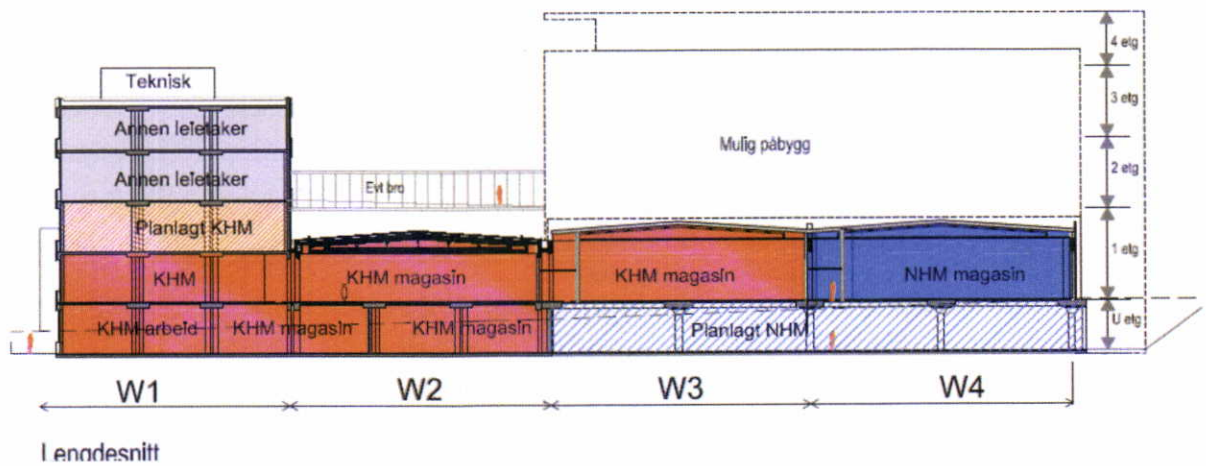
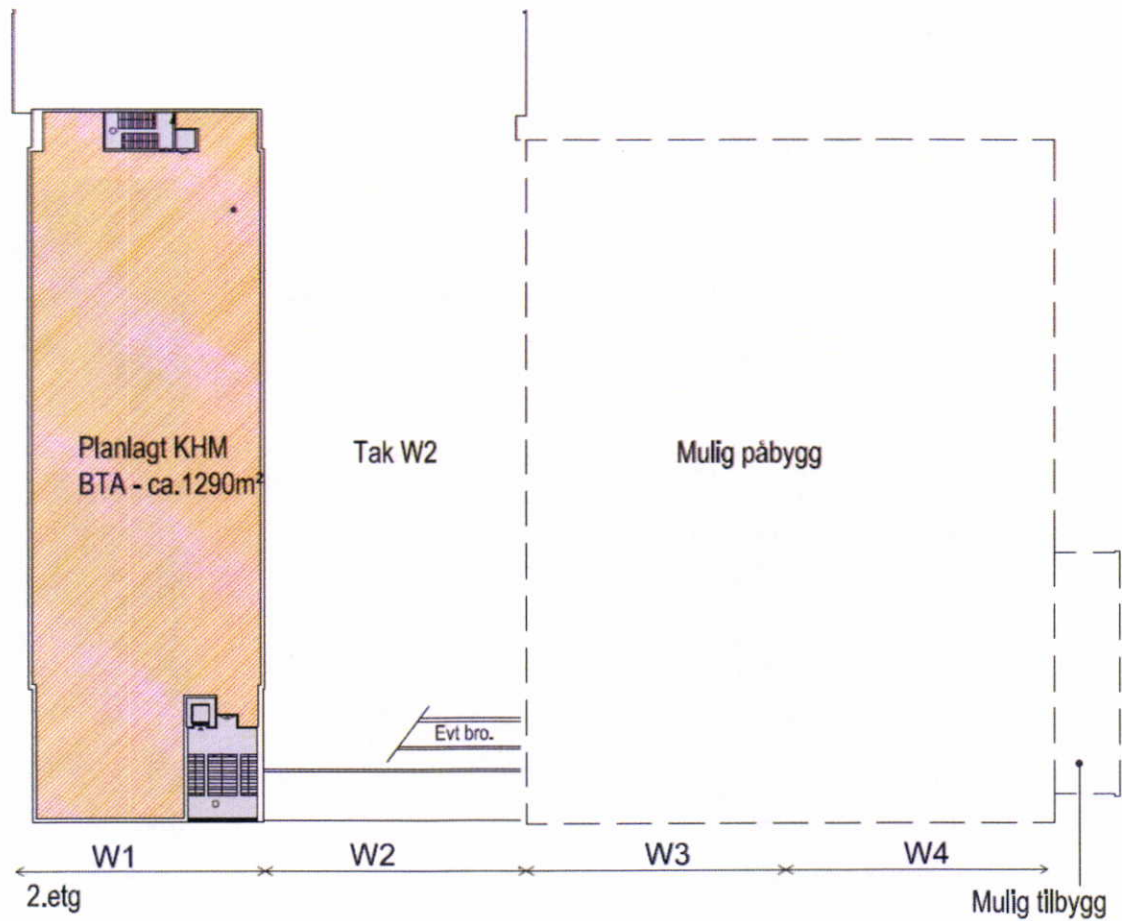
Eksisterende og planlagt arealfordeling, u-etg og 1.etg



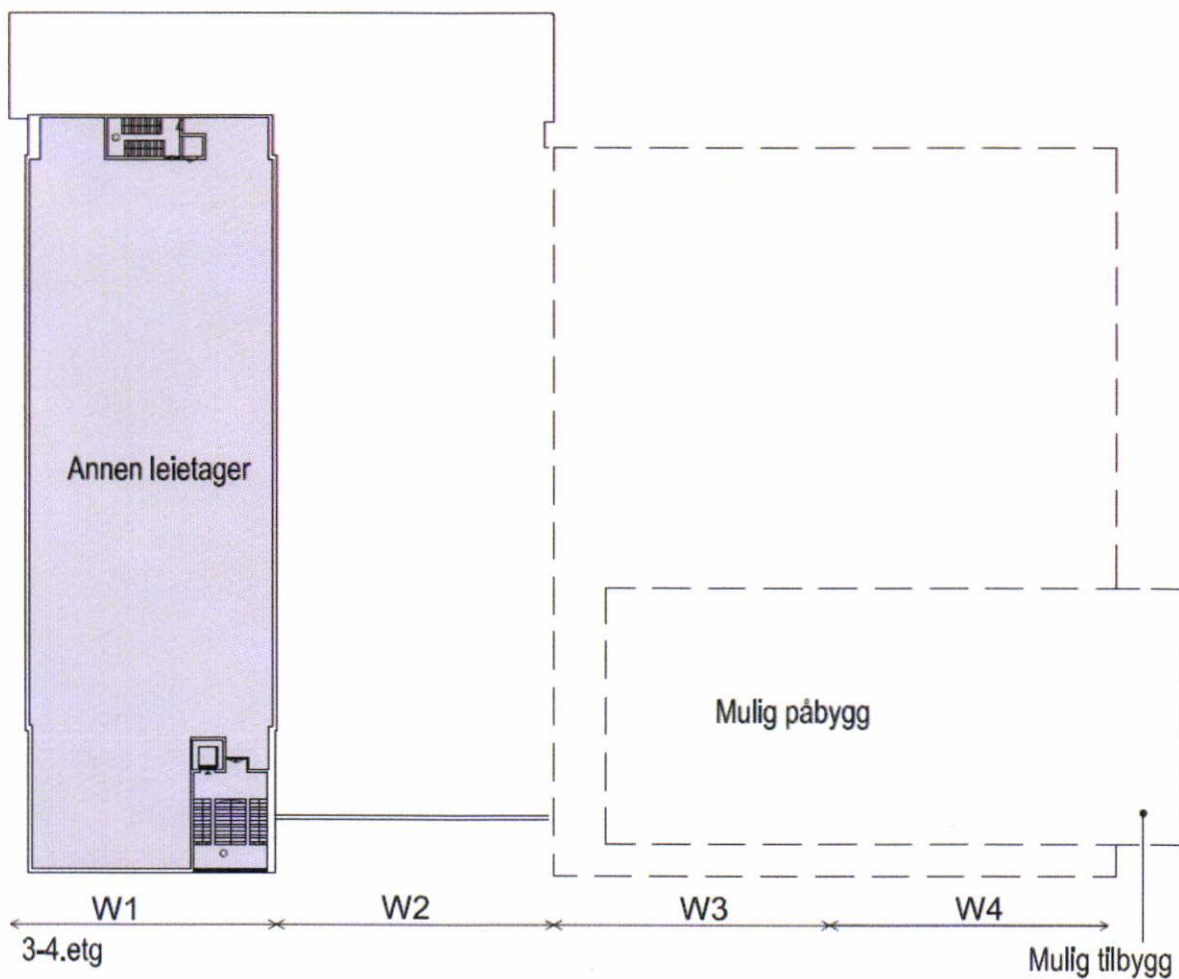
Eksisterende og planlagt arealfordeling, u-etg og 1.etg



Eksisterende og planlagt arealfordeling, 2-4.etg



Eksisterende og planlagt arealfordeling, 2-4.etg



-  NHM i dag
-  KHM i dag
-  Planlagt KHM
-  Planlagt NHM
-  Teknisk, kommunikasjon og annen leietager

